

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קו.

עין משפט
נר מצוה

לו א מ"י פ"ח מהל'
שכירות הלכה ה' סמג
עשין פט טו"ע ח"מ סי'
שכב סעיף ב:
לו ב ג מ"י שם טו"ע
שם סעיף א:
לח ד מ"י פ"א מהל'
יוכל הלכה י:
לח ה מ"י פ"ד מהל'
ערכין הלכה ו:
ב ו מ"י פ"ח מהלכות
שכירות הל' ה סמג
עשין פט טו"ע ח"מ סי'
שכב סעיף ב:
ז נמ"י פ"ג מהל' שכירות
הלכה ח טו"ע ח"מ סי'
ללא סעיף י' וס"י שנ
סעיף י':

תורה אור השלם

1. ותגור אומר ויקם לך
ועל דרכיך נגה אור:
אייב כב כח
2. ויאמרו אל ידמיו:
הקביא תפל נא ותתקנו
לקנך ותתפלל בעדו
אל יי' אליהך בעד כל
השארית והואת פי
נשארנו מעט מהרבה
באשר עניך ראות
אתנו: ירמיהו מב ב
3. במספר שנים אחר
היובל תקנה מאת
עמיתך במספר שני
תבואת ימור לך:
ויקרא כה טו
4. לא יבשו בעת רעה
ובימי רעבון ישבעו:
תהלים לו יט
5. גם את הארץ גם הדוב
הבה עבדך ותקנה
הפלישתי הערל הזה
באחד מהם פי חרף
מערבת אלהים חיים:
שמואל א יז לו

אי הוית חזית לאשתורי דך הוי משתייר דך מרנפשיך. גבי חוכר
איכא למימר הכי דאפילו יפטור אותו המחכיר מליתן חכירותו
הכי לא נשמיר כלום דנשדף כל השדה איירי והא דקמיה מנכה לו
לשנא קלילא נקט אי נמי נשאר קמא בשדה לא חשיב שיעור

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

המעט הנמצא לענין שיהא קורא
כי נשארנו מעט מהרבה כיון ששום
שדה לא פלט מהפסד מרובה אבל
מחכיר שגוף הקרקע שלו וממנו יש
לו לקבל חכירותו כדאמר לעיל
מארעאי קציעינא יכול המחכיר לומר
לחוכר כי נשארנו מעט מהרבה והרי
נשאר לי חכירותי מה שקצנתי עמך
בכך וכך כוונתו: **א"ל** מעתה
שביעית תעלה בו'. תימה מאי אלא
מעשה בלאו הכי תקשה אכזרייתא
אמאי אין שביעית עולה מן המניין כיון
ללא דמי לשני אליהו וי"ל דשפיר
קאמר אלא מעתה דאי אמרת ו
דמכת מדינה לא חשיב אלא דומיא
דשני אליהו אמי שפיר דהוה תלין
טעמא בזה שזו השדה אינה ראויה
לתבואה לא מיקרי שני תבואות והיינו
כי ליכא תבואה בעולם כגון שני
אליהו אבל יש תבואה בעולם חשיב
שדה זו ראויה לתבואה אף על גב
דאשתדוף רובא דנאגא אבל שביעית
ודאי אף על גב דאיכא תבואה בחו"ל
שדה זו אינה ראויה לתבואה כיון
שיא צורך אלא השתא דלאמר כי
(י) אשדוף רובא דנאגא הוה מכת
מדינה ולא חשיבא שדה זו ראויה
לתבואה ואפי' הכי גזירת הכתוב
הוא כיון דאיכא תבואה בעולם עולה
לו מן המניין א"כ אפי' שביעית נמי
ומשני שביעית אפקעתא דמלכא הוא
ואי אפשר להיות תבואה בדרך צהיית
כלל ולהכי לא מקרי שנת תבואה
אבל שנת שדפון דלע"ג דהוי מכת
מדינה אי אשתדוף רובא דנאגא
חשיבא אפשר להיות זה תבואה כיון
שש בחו"ל בשום מקום בעולם כי
באפשר להיות זה תבואה מיקרי
שנת תבואה ובשנים כשני אליהו
חשיב כלל אפשר להיות זה תבואה
כיון דכשום מקום יליכא:

מתיב רב ששת רועה שהיה
רועה עדרו בו'. תימה
אמאי לא פריך ממנתינן דהפועלים
(לעיל דף ג:) דתנן הארי והדוב הרי
זה אונס ואמאי נימא אילו נלחם בהם
הוה מקיים ציה גם את הארי וי"ל
דחם כיון שהיה שם ולא צא לו
רוח גבורה אין יכול לומר דהוה
מקיים ציה אבל הכא שלא היה שם
ללמא אי הוה חסם היה צו רוח
(י) וגבורה ודעת להלחם והוה מקיים
ציה גם את הארי כו':

לניסא וזמא מיהא חזיא קשיא.
תימה מאי קשיא הא אמרן
לעיל דכי אמר ליה זרעה חטין וזרעה
שערי ואשתדוף דמאי אמר ליה אי
זרעמה חטין הוה מקיים צי ותגור
אומר ויקם לך וכ"ש כשלא זרעה כלל
דליכא הוכחה שהיה ראוי להשתדף
וי"ל דשמואל מיייר כגון שאמר
ליה זרע כל מה שתמצא דהשתא
הוא תפלתו של זה שיליח כל מה
שמפלט על מין אחד של חטין:
וקיימא

מאי. מי אמרינן ארבע שדות שסביבותיה לא נשדפו או דלמא
אמר ליה אילו היו זרועות תבואה אף הן נשדפו: זרע אחר מאי.
אם תמצא לומר אספקתא לאו הפסקה היא משום דלאו כלל
גזירת פורענות התבואה הוא דלאמר ליה אילו תבואה הואי איהו

נמי אשתדוף זרע אחר מי הוי
הפסקה: וסגור אומר. מה שתדקש
מן היולר יעשה ואני לא בקשתי מן
השמים בתחילת השנה שיליחיני
בשעורים אלא בחטין: כל שדופין.
כל מקום שהן: לפד. מולך: כולו
ארעסיה. ואפי' ישנן בדיקה אחרת:
היטה שנה שדפון. גבי מוכר בזמן
שהיוצב נהג שאינו מותר לו לגאול
פחות משתי שנים תנן לה בערכין
(דף כט:). או שנים כשני אליהו.
שלא ירדו גשמים: אינו עולה לו מן
המנין. שתי שנים: הא איכא תבואה
דכוסתא אחריית. אע"ג דהוהא באגא
אשתדוף אמרינן לתא ידיה (י) (מזל
ידיה) גרס (י) וסלקין ליה מגרע
דמנים מה שמגיע לשנה אחת כאילו
היו זה פירות: שיש צדן תבואה.
בשום מקום חלץ: אפקעתא
דמלכא. המלך ביטלו מלזרעה והרי
הוא כמו שאינה ולא קראה הכתוב
לישראל שנת תבואה: אלא מעתה.
אי כמאן דליתה: לא פעה לו בגזירות.
מקדיש שדהו וצא לפדותו שנתן לו
הכתוב פדיון בתחילת היובל חמשים
שקל כסף (ויקרא כ) ואם אחר היובל
וחשק לו הכהן וגו' ונגרע מערכך
(שם) שנים שעבדו הוא מגרע מן
החשבון כמה שמגיע להם ועומן כמה
שמגיע לשנים הבאות. וכיון דבשביעית
כמאן דליתנהו למה הן נמנות לפחות
את הפדיון דתנן נתן סלע ופונדיון
לשנים הבאות שזהו החשבון המגיע
לכל שנה כשאתה מחלק חמשים
סלעים למ"ט שנים נמצאו שביעיות
מועילות לגרע הפדיון דאי מדלית
שבע שמיטות ותחלק חמשים סלעים
למ"צ שנה מגיע לכל שנה קרוב
לסלע ודינר: למשטח ציה פירי.
הלך סלקא ליה דגזי פדיון שדה
אחרת לא חביב שני תבואות: לא
שנו. אם מכת מדינה היא מנכה
לו: אבל לא זרעה. ואשתדוף
רובא דנאגא לא מנכה ליה: רבי
מניא נן דוסא במסכת תענית:
פסם

ימכר לך שנים שיש בהן תבואה בעולם אמר ליה רב אשי לרב כהנא
אלא מעתה שביעית תעלה לו מן המנין דהא איכא תבואה בחוצה לארץ
אמר ליה שביעית אפקעתא דמלכא היא אמר ליה מר זוטרא בריה
דרב מרי לרבינא אלא מעתה שביעית לא תעלה לו מן הגזירות אלמא
תנן ה"גותן סלע ופונדיון לשנה אמר ליה שאני התם דחזיא למישטחא
בה פירי אמר שמואל לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב ואכל לא
זרעה כלל לא דאמר ליה אילו זרעתה הוה מקיים כי לא יבשו בעת רעה
ובימי רעבון ישבעו מתיב רב ששת זרועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר
ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין
אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור ואמאי נימא ליה אי הוית התם הוה
מקיים צי ג' גם את הארי גם (את) הדוב הכה עבדך משום דאמר ליה אי הוית
חזית לאיתרושי לך ניסא הוה איתרושי לך ניסא כו' חגיגה בן דוסא דמתין
עזיז דובי בקריניהו ונימא ליה נהי דלניסא רבה לא הוה חזינא לניסא זמא

לא מצי למימר הוה מקיים צי ותגור אומר ויקם לך דבסתמא לא היה מקבל הקדוש ברוך
שזרע אם לא שיעשה לו נס ולא קאמר לעיל הוה מקיים צי ותגור אומר אלא לפי
חזינא

- (א) ערכין כט: (ע"ש),
(ב) לעיל לט. לקמן קטג,
(ג) ערכין כהג, (ד) לעיל
מא. (ע"ש) כג, (ה) ס"א
(ו) תענית כה, (ז) ס"א
אילו רש"י,

הגהות הב"ח

- (א) גמ' אצל היבא דאיכא
תבואה סלקא: (ב) רש"י
ד"ה הא איכא וכו' ידיה
גרס הס"ד ואח"כ מ"ה
סלקא ליה: (ג) תוס'
ד"ה אלא וכו' דאי אמרת
בשלמא דמכת מדינה:
(ד) בא"ד כי אישתדוף
רובא: (ה) ד"ה מתיב וכו'
רוח גבורה כ"ל וזאת
ג' נמקד:

מוסף רש"י

- אינו עולה לו מן
המנין. השמי שנים דהא
שני תבואות כתיב, שמי
שנים הראוין לתבואה
תשעה צד לוקח (ש"כ)
(כס). אפקעתא דמלכא
היא. מלות המלך (לעיל
דט). דמתין עזי דובי
בקרנייהו. ר' תניא נן
דוסא הוה ליה הני עזי,
אמרו ליה קא מפסדן עזך
(שדו). אמר אי קא מפסדן
יכולנהו דובי (דובים חאכס
שדות) ואי לא כל דהא
ומדא מתי לאורתא דובא
בקרנייהו, לאורתא אימיו כל
דהא ומדא דובא בקריניהו
(תענית כה. ורש"י).